

gues y ennegrides parets. Es gran y produeix un original aspecte» (*Berguedà*, 64-65).

La Bauma. Masia en el camí de Sant Miquel de Serarols i de Santa Cília a Tavertet. Es troba a la vora d'un afluent de la Riera de Sant Miquel (Coromines, Exc. 92).

La Bauma de Castellbell. Colònia industrial al terme de Castellbell i Vilar, a la vora del riu Llobregat.

La utilització de les balmes com habitatge humà o corral per al bestiar ha fet que moltes rebin un nom privatiu d'elles. Donem a continuació una llista dels casos que apareixen mencionats en el *DECat*, s. v. *balma*: les *Balmes d'Aiija* (Sant Aniol d'Aguja, Garrotxa), la *Bauma de Clarent* (Castell d'Alareny, Berguedà), la *Bauma d'En Boquica* (Gombrèn, Ripollès), la *Bauma de l'Home Salvatge* (Josa de Cadí, Urgellet), la *Bauma dels Carlins* (Pinós de Solsonès), la *Bauma Gran* (Llobera, Solsonès), la *Bauma dels Clemalls* (Lladurs, Solsonès). N'hi ha moltes en el P. Val., de llarg a llarg; p. ex. les de Coves de Vinromà, Bocairent, Crevillent etc.

Denominacions d'aquesta mena reapareixen en molts llocs: *Pla de la Bauma Roja* (Sant Jaume de Frontanyà, Berguedà), anotat per Coromines XLIV, 134.16 i 136.18. C. A. Torras ens parla de la *Bauma Blanca* (Berguedà, p. 335); a Casserres del Berguedà hi ha la gegantina *Bauma del Callau* (Terrado, 1989). La llista podria allargar-se molt, si repasséssim les llibretes de camp de l'*Onomasticon*. Però no és ara el nostre propòsit donar un índex exhaustiu de tots els noms de lloc, sinó posar les bases per a la seva interpretació, especialment la dels més conspicus. X. T.

Baló, Balona, V. Balones

BALOMERA

Citat com a pda. muntanyenca te. Simat de Valldigna, pel P. Chabàs (també *GGRV*, 170), com exemple clar de NL pre-aràbic i pre-cat., no sense suggerir ja l'etimologia, amb la cita d'una altra pda. dita allí *La Colomera*; suposant arabització de *p-* en *b-*; en efecte, salta a la vista la germanor amb els in comptables *Palomera* de les muntanyes del Principat i de la Romània en general. Deu ser doncs derivat de *PALUMBES* 'colom silvestre'. Com que havent-hi intervingut l'àrab, ha de ser nom mossàrab, no deixa de fer escrúpol la reducció de *mb* a *m*. ¿És podria pensar a veure-hi un dels orònims derivats de *BRUMA* com el de tants puigs que «porten capell» de bromes? Però no: en el mateix te. de Simat jo vaig oir *Palomara* com pda. de muntanya (xxxI, 184.12); i tot deu ser el mateix lloc, que en un vessant pronuncien d'una manera i en l'altre de l'altra. En aquesta variant hi ha el tractament mossàrab dialectal de *-ARIA* com *-ara* (*E.T.C.* II, 155), i no hi ha arabització de la *p-*.

Una duplicació paral·lela tenim en els descendents del primitiu *PALUMBES*: *El Bolom* (on hi ha l'assimi-

lació vocàlica àrab-moss.), pda. d'Elda tocant amb Monòver (xxxvi, 96.18); enfront de *Serra 'n Palom* (dissimilació d'*Alp-*) a Culla (xxix, 61.13) i *Lloma 'n Palomo* a Benassal (xxix, 48.19); i *El Palomino* pda. de Barxeta (xxxI, 157.22). Després, els col·lectius: Font del *Palomar* a Agullent (xxxII, 98.6), i *El Palomar*, poble de la Vall d'Albaida; però amb consonatisme mossàrab inalterat: *El Palomar*, a Elx (xxxvi, 138.16). I de l'altre col·lectiu *PALUMBÈTA*: *La Palomita*, serra, o més ben dit renglera de serres, a l'alt Maestrat (ja explicat en *E.T.C.* II, 153) (a Ares xxviii, 78.6); te. Serra Galceran 162.8, i Vilafranca xxix. 41.5, terme on també hi ha (com a Simat) el contrast amb pda. *El Colomero* (-o mossàrab amb *-m-* catalana, 39.23).

Així, en uns casos es mantingué la forma mossàrab pura, en altres hi hagué catalanització de *mb* en *m*, de *ai* en *e*, de *-o* en zero; sumant-se aquí l'acció de l'àrab, que també tendia a tancar *ai* en *ei* o en *e/i*.

BALONES

Poble important de la vall de Seta, 10 k. a l'E. de Cocentaina. Pron.: *balónes*, allí (xxxv, 70) i els altres pobles de la vall. El seu nom, i el gentilici *-baloners*, en *MGadea* (*T. del Xè.* I, 204).

DOC. ANT. Ja figura, encapçalant la llista dels 11 pobles de la Vall de Seta, amb un total, en conjunt, de 200 cases de moriscos, formant una parròquia del S. xvi; cap a 1580 li feren parròquia a part, amb 20 cases; i, havent quedat despoblada en fer-se l'expulsió, fou repoblada després de 1611, sota la senyoria del marquès de Guadalest (SSiv. 88). Tenia 13 focs de moriscos el 1563 i 49 el 1602 (Lapeyre, p. 42).

ETIM. No figura en el *Rept.*, però sí algun dels seus parònims, que, formant una llarga sèrie, asseguren que tots plegats són d'origen aràbic. En efecte tots ells han de sortir d'una dissimilació de l'àr. *banûna* i variants, pertanyents a l'arrel fecunda i pan-aràbig *bnn* 'saborós, dolç, graciós'; també ben descabdellada en l'àrab occidental (Dozy, *Suppl.* I, 116), i en el d'Espanya: *binna* «sapor» (*RMa*), *banîn* «sapidus» (*RMa*) «sabroso manjar: *benîn*, plural *binén* (390.17), en *PAlc.* «gracioso» i «(manjar) manido así como gallina». D'aquest adjectiu *banîna* ha de venir el nom d'una alqueria *Belinas* donada per Jaume I l'any 1250, que devia ser a la Marina Dènia-Callosa, car en el *Rept* figura junt amb Teulada (p. 474) i junt amb Moscaira (p. 375); doncs no era prop de Val. com creu SSiv. (p. 94).

La forma femenina *banûna*, si bé paral·lela a *banîna*, no figura en *RMa* ni *PAlc* però consta *banûn* amb el sentit de «postres dolços de clou-dinar», en les fonts modernes d'Algèria, del Magreb i de Síria citades per Dozy. En el nostre NL tant pot venir d'un ús toponímic amb valor d'epítet (lloc plaent, fèrtil, cf. els molts *PLACENTIA*), com partint d'un